

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

A Balatoni berkek különleges madárvédelmi terület (HUDD10012)

Natura 2000 fenntartási terve

Csopak, 2021

I. A Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

A terület neve és típusa: Balatoni berkek különleges madárvédelmi terület (KMT).

1.2. Azonosító kód

HUDD10012

1.3. Kiterjedés

8681,70 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)
bölömbika (*Botaurus stellaris*)
törpegém (*Ixobrychus minutus*)
bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
üstökösgém (*Ardeola ralloides*)
kis kócsag (*Egretta garzetta*)
nagy kócsag (*Egretta alba*)
vörös gém (*Ardea purpurea*)
fekete gólya (*Ciconia nigra*)
fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
batla (*Plegadis falcinellus*)
kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
tundralúd/vetési lúd (*Anser fabalis*)
nagy lilik (*Anser albifrons*)
kis lilik (*Anser erythropus*)
nyári lúd (*Anser anser*)
tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
böjti réce (*Anas querquedula*)
batrátréce (*Aythya ferina*)
cigányréce (*Aythya nyroca*)
darázsölyv (*Pernis apivorus*)
barna kánya (*Milvus migrans*)
rétisas (*Haliaeetus albicilla*)
kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)
barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
hamvas rétihéja (*Circus pygargus*)
békászó sas (*Aquila pomarina*)
halászsas (*Pandion haliaetus*)

kék vércse (*Falco vespertinus*)
 pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
 kis vízicsibe (*Porzana parva*)
 haris (*Crex crex*)
 daru (*Grus grus*)
 gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
 gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
 pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
 piroslábú cankó (*Tringa totanus*)
 küszvágó csér (*Sterna hirundo*)
 fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*)
 kormos szerkő (*Chlidonias niger*)
 réti fülesbagoly (*Asio flammeus*)
 lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)
 jégmadár (*Alcedo atthis*)
 hamvas küllő (*Picus canus*)
 fekete harkály (*Dryocopus martius*)
 közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*)
 erdei pacsirta (*Lullula arborea*)
 kékbegy (*Luscinia svecica*)
 fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*)
 karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
 örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)
 töviszúró gébics (*Lanius collurio*)
 kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
 vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*)
 parlagi sas (*Aquila heliaca*)
 balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)
 barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
 szalakóta (*Coracias garrulus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat, és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Balatonboglár	Somogy	138,5	1,6%	2,47%
Balatonfenyves	Somogy	73,9	0,9%	1,10%
Balatonlelle	Somogy	619,6	7,1%	8,03%
Balatonszemes	Somogy	179,5	2,1%	3,96%
Buzsák	Somogy	2603,0	30,0%	66,76%
Fonyód	Somogy	1471,3	16,9%	18,99%
Látrány	Somogy	592,7	6,8%	21,44%

Lengyeltóti	Somogy	611,9	7,0%	17,47%
Ordacsehi	Somogy	480,9	5,5%	24,12%
Öreglak	Somogy	264,5	3,0%	12,83%
Somogyszentpál	Somogy	550,3	6,3%	31,39%
Somogytúr	Somogy	51,6	0,6%	3,25%
Táska	Somogy	1044,0	12,0%	55,92%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület	HUDD20058	Látrányi-puszt	944,2	96,2	275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület	HUDD20035	Pogány-völgyi rétek	1948,5	97,8	275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület	HUDD20031	Fehérvíz	1549,2	99,9	275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület	HUDD20036	Ordacsehi berek	626,7	83,4	275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
Egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti terület	150/TT/77	Nagyberek	1573,0	99,6	12/1977. OTvH határozat, 111/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet, 9/2013. (II. 20.) VM rendelet
Egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti terület	247/TT/92	Látrányi Puszta TT	233,0	100,0	8/1992. (III. 25.) KTM rendelet
Helyi jelentőségű védett természeti terület	13/110/TT/04	Lengyeltóti védett terület	13,0	75,5	Nem lett megerősítve a védetté nyilvánító határozat a dereguláció során
Ex lege védett természeti terület (láp)		Somogyszentpál	83,8	67,8	1996. évi LIII. törvény KvVM értesítő
Ex lege védett természeti terület (láp)		Fonyód	251,5	98,8	1996. évi LIII. törvény
Ex lege védett természeti terület (láp)		Lengyeltóti	32,0	100	1996. évi LIII. törvény
Ex lege védett természeti terület (láp)		Ordacsehi 1., 2.	303,7	100	1996. évi LIII. törvény
Ex lege védett természeti terület		Török-domb	Pontszerűen feljegyezve	100	1996. évi LIII. törvény

(földvár)					
Nemzetközi jelentőségű terület (Ramsari-terület)	1963	Dél-Balatoni halastavak és berkek	8648,3	90,9	45/2011. (V. 31.) VM rendelet, 1993. évi XLII. törvény
Nemzetközi jelentőségű területet (geopark)		Bakony-Balaton Geopark	1609,8	0,5	
Országos ökológiai hálózat		Buzsák magterület, ökológiai folyosó	1748,4	100	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Táska magterület, ökológiai folyosó	1042,3	54,9	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Öreglak magterület	237,3	96,1	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Lengyeltóti pufferterület	73,4	100	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Fonyód magterület, ökológiai folyosó, pufferteület	1423,5	34,3	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Balatonboglár magterület	935	55,0	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Balatonlelle magterület, pufferterület	619,1	3,1	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Balatonszemes magterület, ökológiai folyosó	177,4	6,7	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos ökológiai hálózat		Látrány magterület	584,3	87,4	1996. évi LIII. törvény 2003. évi XXVI. törvény 2018. évi CXXXIX. törvény

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Természetvédelmi kezelési, fenntartási tervek

9/2013. (II. 20.) VM rendelet a Nagybereki Fehér-víz természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervéről.

Natura 2000 fenntartási tervek:

- A Látrányi puszta (HUDD20058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve
- A Pogányvölgyi rétek (HUDD20035) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve
- A Fehérvíz (HUDD20031) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

- Az Ordacsehi berek (HUDD20036) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve.

Településrendezési eszközök

2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Szabályozási terv

Balatonboglár: 19/2015. (VIII.31.) rendelet, 21/2017. (X.10.) rendelet, 9/2004. (III.05.) rendelet, 18/2014. (IX.15.) rendelet, 1/2014. (I.14.) rendelet, 9/2004. (III.5.) rendelet, 9/2004. (III.5.) rendelet, 24/2016. (XI.28.) rendelet, 9/2004 (III.5.) rendelet, 24/2014. (XII.2.) rendelet, 21/2004. (VI.8.) sz. önk. rendelet.

Balatonfenyves: 3/1996 (III.28.) rendelet.

Balatonlelle: 13/2014. (VII.31.) rendelet, 11/2013. (VII.30.) rendelet, 7/2003 (IV.25.) rendelet, 11/2010 (V.28) rendelet, 11/2003 (VIII.29.) rendelet, 7/2005 (IV.28.) rendelet, 14/2008 (X.31.) rendelet, 11/2009 (V.29.) rendelet.

Balatonszemes: 10/2016. (V.26.) rendelet, 13/2005. (VII.25.) rendelet, 5/2014. (III.24.) rendelet, 3/2012. (III.19.) rendelet, 7/2008 (IV.21.) rendelet, 17/2016. (XII.12.) rendelet, 11/2016. (IX.19.) rendelet, 10/2002 (VI.17.) rendelet, 12/2010. (V.17.) rendelet, 10/2017. (VI.19.) rendelet.

Buzsák: 7/2010. (IX.9.) rendelet, 5/2015. (IV.1.) rendelet, 14/2012. (XI.14.) rendelet.

Fonyód: 16/2010. (IV.25.) rendelet, 15/2017. (VII.14.) rendelet, 5/2002 (II.15.) rendelet, 18/2005 (VII.1.) rendelet, 16/2010. (VI.25.) rendelet, 16/2010. (VI.25.) rendelet.

Látrány: 14/2008 (XII.01.) rendelet, 7/2004 (IV.15.) rendelet.

Lengyeltóti: 1/2007 (I.25.) rendelet, 4/2012. (I.31.) rendelet, 10/2008 (IV.25.) rendelet, 1/2017. (I.12.) rendelet, 19/2006 (IX.29.) rendelet, 1/2004 (I.29.) rendelet.

Ordacsehi: 15/2011. (X.28.) rendelet, 23/2004. (X.27.) rendelet, 3/2010 (IV.12.) rendelet.

Öreglak: 13/2004. (IX.8.) rendelet, 18/2016. (XII.13.) rendelet.

Somogytúr: 5/2010. (VIII.3.) rendelet, 9/2017. (XI.8.) rendelet, 7/2016. (VII.20.) rendelet, 62/2010. (VIII.3.) határozat, 8/2005 (VI.01.) rendelet, 9/2016. (X.26.) rendelet.

Helyi építési szabályzat

Balatonboglár: 9/2004 (III.5.) rendelet, 19/2015. (VIII.31.) rendelet, 9/2004. (III.5.) rendelet, 24/2014. (XII.2.) rendelet, 9/2004. (III.05.) rendelet, 9/2004. (III.5.) rendelet, 1/2010. (II.15.) rendelet, 18/2014. (IX.15.) rendelet, 1/2014. (I.14.) rendelet, 21/2017. (X.10.) rendelet, 21/2004. (VI.8.) sz. önk. rendelet, 9/2004. (III.5.) rendelet, 24/2016. (XI.28.) rendelet.

Balatonfenyves: 21/2006 (IX.15.) rendelet, 3/1996 (III.28.) rendelet, 9/2007 (IV.26.) rendelet.

Balatonlelle: 11/2013. (VII.30.) rendelet, 7/2005 (IV.28.) rendelet, 1/2007 (I.26.) rendelet, 7/2003 (IV.25.) rendelet, 11/2003 (VIII.29.) rendelet, 11/2009 (V.29.) rendelet, 14/2008 (X.31) rendelet, 11/2010 (V.28.) rendelet, 5/2001 (IV.01.) rendelet, 11/2013. (VII.30.) rendelet, 13/2014. (VII.31.) rendelet.

Balatonszemes: 5/2014. (III.24.) rendelet, 12/2010. (V.17.) rendelet, 10/2002 (VI.17.) rendelet, 11/2016. (IX.19.) rendelet, 9/2007 (V.21.) rendelet, 10/2017. (VI.19.) rendelet, 17/2016. (XII.12.) rendelet, 5/2007 (III.19.) rendelet, 7/2008 (IV.21.) rendelet, 13/2005. (VII.25.) rendelet, 3/2012. (III.19.) rendelet, 10/2016. (V.26.) rendelet.

Buzsák: 7/2010. (IX.9.) rendelet, 5/2015. (IV.1.) rendelet, 14/2012. (XI.14.) rendelet, 9/1999 (X.21.) rendelet.

Fonyód: 16/2010. (VI.25.) rendelet, 15/2017. (VII.14.) rendelet, 16/2010. (IV.25.) rendelet, 26/2012. (X.31.) rendelet, 5/2002 (II.15.) rendelet, 18/2005 (VII.1.) rendelet, 16/2010. (VI.25.) rendelet, 16/2010. (VI.25.) rendelet.

Látrány: 7/2004 (IV.15.) rendelet, 14/2008 (XII.01.) rendelet.

Lengyeltóti: 19/2006 (IX.29.) rendelet, 1/2007 (I.25.) rendelet, 1/2004 (I.29.) rendelet, 10/2008 (IV.25.) rendelet, 1/2017. (I.12.) rendelet, 4/2012. (I.31.) rendelet.
Ordacsehi: 15/2011. (X.28.) rendelet, 9/2006 (VI.29.) rendelet, 23/2004. (X.27.) rendelet, 3/2010 (IV.12.) rendelet.
Öreglak: 18/2016. (XII.13.) rendelet, 13/2004. (IX.8.) rendelet, 13/2004. (IX.8.) rendelet.
Somogytúr: 9/2016. (X.26.) rendelet, 8/2005 (VI.01.) rendelet, 9/2017. (XI.8.) rendelet, 7/2016. (VII.20.) rendelet, 62/2010. (VIII.3.) határozat, 5/2010. (VIII.3.) rendelet.

Településfejlesztési koncepció

Balatonboglár: 220/2002 (IX.26.) határozat, 328/2013. (XII.5.) határozat, 283/2002 (XI.28.) határozat.
Balatonfenyves: 113/2002 (VIII.29.) határozat.
Balatonlelle: 23/1999 (III.24.) határozat, 92/2004 (IX.28.) határozat.
Balatonszemes: 104/2009. (V.18.) határozat, 37/2001. (II.16.) határozat.
Buzsák: 13/2004. (II.11.) határozat.
Fonyód: 128/2010. (VI.24.) határozat, 231/2002 (XI.28.) határozat.
Látrány: 5/2003 (I.27.) határozat.
Lengyeltóti: 26/2003 (III.20.) határozat.
Ordacsehi: 23/2004. (III.31.) határozat.
Öreglak: 77/2001. (VI.28.) sz. kt. határozat, 57/2002. (XII.12.) határozat.
Somogytúr: 1/2005 (I.11.) határozat, 8/2000 (VI.21.) határozat.
Táska: 40/2005. (VIII.16.) határozat.

Településszerkezeti terv

Balatonboglár: 318/2016. (XI.24.) határozat, 252/2017. (X.5.) határozat, 33/2004 (II.25.) határozat, 225/2014. (XI.27.) határozat, 33/2004. (II.25.) határozat, 192/2014. (IX.11.) határozat, 260/2015. (VIII.28.) határozat.
Balatonfenyves: 174/2006 (IX.14.) határozat.
Balatonlelle: 118/2008 (X.30) határozat, 4/2001 (IV.25.) határozat, 174/2013. (VII.29.) határozat, 46/2005 (IV.28.) határozat.
Balatonszemes: 144/2017. (VI.19.) határozat, 71/2008 (IV.21.) határozat, 101/2014. (III.24.) határozat, 138/2016. (V.26.) határozat, 68/2012. (III.19.) határozat, 86/2010. (V.17.) határozat, 267/2016. (XII.12.) határozat, 101/2002 (VI.17.) határozat.
Buzsák: 94/2010. (IX.8.) határozat, 122/2012. (XI.13.) határozat, 49/2015. (III.31.) határozat.
Fonyód: 71/2015. (IV.29.) határozat, 172/2017. (VII.13.) határozat, 152/2005 (VI.30.) határozat, 128/2010. (VI.24.) határozat, 128/2010 (VI.24.) határozat.
Látrány: 100/2008 (XII.01.) határozat, 29/2004. (IV.15.) határozat.
Lengyeltóti: 1/2004 (I.29.) határozat, 2/2017. (I.12.) határozat, 14/2012. (I.30.) határozat.
Ordacsehi: 79/2011. (X.26.) határozat, 72/2006 (VI.28.) határozat, 57/2006 (V.31.) határozat, 135/2004 (X.26.) határozat, 135/2005 (X.26.) határozat, 24/2010 (IV.07.) határozat.
Öreglak: 30/2004. (IX.7.) határozat, 30/2004. (IX.7.) határozat, 93/2016. (XII.12.) határozat.
Somogytúr: 37/2016. (VII.20.) határozat, 62/2010. (VIII.3.) határozat, 41/2000. (XI.2.) határozat, 8/2001 (XI.21.) rendelet, 62/2017. (XI.8.) határozat, 57/2016. (X.26.) határozat, 49/2005. (VI.01.) határozat.
Táska: 58/2005. (XI.25.) határozat.

Erdőterv

A Nemzeti Földügyi Központ Erdészeti Főosztály által üzemeltetett Erdőtérkép (<https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>) alapján a tervezési terület 10%-án (845 ha) található üzemtervezett erdőrészlet. A Marcali erdőtervezési körzethez 153 ha (18%), a Somogyvárihoz 692 ha (82%) tartozik. Ezek a területek az erdőgazdálkodás az Erdőtörvényben (2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról) foglaltak szerint zajlik, az aktuális erdőtervek alapján.

Halgazdálkodási tervek

Somogy Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály Földművelésügyi Osztályának SOH/21/262-2/2016. ügyiratszámú határozata a Balaton és vízrendszerére szóló halgazdálkodási jog nyilvántartásba vételéről.

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A vadgazdálkodási tájegységekről szóló 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján a tervezési területtel átfedő vadgazdálkodási tájegységek a Dél-balatoni (410) és a Külső-somogyi (402) vadgazdálkodási tájegység.

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény 11/C. § (1) alapján a Somogy Megyei Kormányhivatal hirdetményben tette közzé a vadászterület határára vonatkozó határozatait a 2017.03.01-től- 2037.02.28-ig tartó üzemtervi ciklusra.

Vadgazdálkodási egység	Kódszám	Vadgazdálkodási üzemterv jóváhagyó határozat száma
Balaton-felvidéki Nemzeti Park (Csopak)	14-350250-410	SOH/21/1138-2/2016
Csehi-Imrédi Vadásztársaság (Ordacsehi)	14-350350-410	SOH/21/1136-2/2016
FT. és Természetbarátok Látrányi Vadász Egy. (Látrány)	14-350450-402	SOH/21/1182-4/2016
AligVárom Vadásztársaság (Marcali)	14-351650-410	SOH/21/1141-2/2016
Cseralja Vadásztársaság (Buzsák)	14-355150-410	SOH/21/1197-2/2016
Lengyeltóti és Környéke Trófea Vt. (Lengyeltóti)	14-351550-410	SOH/21/1176-2/2016
Somogyi Pagony Vadásztársaság (Somogyvár)	14-351560-410	SOH/21/1178-2/2016

A 1546/2017. (VIII. 18.) Korm. határozat a Nagybereki Vadgazdálkodási Egység vadászati joggyakorlásával összefüggő egyes kérdésekről jogszabály alapján „a 14-350250-410 kódszámú Nagybereki vadászterületen, a 2017-2037-es üzemtervi ciklusban a vadászati jogot a Földművelésügyi Minisztérium irányítása alatt álló Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság gyakorolja”. Tehát a tervezési terület nagy részén, amely magába foglalja a Pogányvölgyi rétek (HUDD20035) és a Fehérvíz (HUDD20031) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület legnagyobb részét is a BfNPI a vadgazdálkodó.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

Magyarország 2015. december 22-én közzétett Vízgyűjtő-gazdálkodási tervét a közigazgatási egyeztetést követően a Magyar Kormány 2016. március 9-én elfogadta. A terv elfogadását a Kormány a Magyar Közlöny 2016. évi 44. számában megjelent 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A terv rövid változata a 2016. április 7-én megjelent 14. sz. Hivatalos Értesítőben, és annak mellékleteiben érhető el.

A tervezési terület a Balaton részvízgyűjtő, 4-2. azonosítójú Balaton közvetlen alegységbe tartozik. A vonatkozó tervek:

- Balaton részvízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási terv (2015),
- Balaton közvetlen alegység vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (2016).

Egyéb tervek

A területfejlesztési törvény előírásainak megfelelően a Balaton Fejlesztési Tanács elkészítette a Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját a 2021-2027 közötti időszakra.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentőség e H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű	Érintett terület aránya a jelölő érték szempont jából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	50	A legeltetés, vagy kaszálás felhagyása során meginduló szukcessziós folyamatok hatására a terület jellege jelentősen megváltozik. Beindul a cserjésedés, a fajösszetétel megváltozása, inváziós növényfajok, mint a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjeszkedése. Ilyen a Látrányi Puszta TT délnyugati része (0165 és 0166 hrsz). A Nagyberek, illetve a Látrányi Puszta esetében ezek fontos vadlúd pihenő- és táplálkozóhelyek, ezek átalakulása vagy megszűnése a vadlúd (<i>Anser</i>) fajok életterének szűkülését okozná. Ugyanez vonatkozik a ragadozómadár fajokra (kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) is, amelyeknek fontos táplálkozó hely.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	H	5	A helytelen időpontban végzett kaszálás veszélyezteti a haris (<i>Crex crex</i>) és a hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) állományát (fészkek, csibe vagy az adult madarak pusztulása).
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	3	Kevésbé káros, mint a gyepművelés felhagyása. A fajösszetétel változását és a táplálékkínálat csökkenését okozhatja. A vadlúd fajok (<i>Anser</i> spp.) számára kedvezőtlen a téli táplálékszegény időszakban. Elsősorban a Látrányi Puszta területén jellemző.
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegeltetés	L	10	Kevésbé káros, mint a gyepművelés teljes felhagyása. Ugyanakkor a túl magasra nőtt gyeppen korlátozott a szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>) és a ragadozómadár fajok (kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) táplálkozásának lehetősége.
A15	Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)	L	1	Az alacsony értékű mezőgazdasági területek néhány évre művelés alól való kivétele

				esetenként spontán gyeperedéssel kedvező élőhelyek kialakulását okozza, amelynek hatósági felszólítás miatti beszántása megszünteti ezeket. Ez a partimadarak (gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>) számára főként csapadékos vonulási időszakban fontos pihenő- és táplálkozóhelyek lehetnek.
A20	Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre	M	1	Potenciális veszélyforrás a partimadarak (gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), illetve egyéb földön táplálkozó madarak táplálkozás során szervezetükben felhalmozódó kemikáliák hatása. A hatás mértéke nem ismert, nem kutatott.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	1	Potenciális veszélyforrás a partimadarak (<i>Himantopus himantopus</i> , <i>Recurvirostra avosetta</i> , <i>Philomachus pugnax</i> , <i>Tringa totanus</i>), illetve egyéb földön táplálkozó madarak táplálkozás során szervezetükben felhalmozódó kemikáliák hatása. A hatás mértéke nem ismert, nem kutatott.
A36	Egyéb mezőgazdasági tevékenység	H	4	A nádaratás rossz időpontban, vagy a nádaratás hiánya. Nádaratás az elmúlt évtizedekben már csak az Ordacsehi-berekben volt, de az utóbbi években ott sem. Ennek időpontja könnyen szabályozható, mivel saját vagyongazdálkodási terület. Nagyobb probléma a nádaratás hiánya pl. az Irmapusztai-halastavaktól északra a Lellei-berekben. Egyes fajok a bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) a régi (avas) nádasokat kedvelik, addig más fajok pl. kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>) számára a fiatal (friss) vagy néhány éves nádasok is megfelelőek.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	L	5	A tervezési terület (Nagyberek, Látrányi Puszt) több üzemtervezett erdőrészletében nem őshonos, táj- és termőhelyidegen fajok (pl. akác, feketefenyő) találhatóak. A feketefenyvesek sem a fatermelést, sem természetvédelmi célokat nem szolgálnak. Az akácok a faj terjedésével gyepterületeket kolonizálnak. Bár ezek jelenléte konkrét veszélyt nem jelent, de élőhelyként sem funkcionálnak megfelelően a potenciális

				természetes vegetációhoz képest. Ugyanezek a helyeken álló pl. nyáras megfelelő fészkelőhely lehetne pl. a rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) számára.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	10	A lábonálló és fekvő holtfa költő- és/vagy táplálkozóhely a harkály (<i>Picus canus</i> , <i>Dryocopus martius</i> , <i>Dendrocopos medius</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i>) fajoknak és az örvös légykapónak (<i>Ficedula albicollis</i>). Ezek eltávolítás fölösleges és élőhelyvesztést okoz.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	H	10	Az idős fák a rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), vagy a fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) fészkelőhelyei. Ezek eltávolítása a meglévő és a potenciális fészkelőhelyek megszűnését jelenti.
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	H	1	Elektromos (közép- és nagyfeszültségű kábelek) és kommunikációs vezetékekkel való ütközés a jelölőfajok közül a vízi-, és a ragadozó madarak számára veszélyes. Az áramütés okozta pusztulás a gólyák és elsősorban a ragadozó madarak számára igen jelentős veszélyforrás, ezen belül is a legfőbb probléma a nem madárbarát kialakítású közép- és nagyfeszültségű légvezetékek. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), batla (<i>Plegadis falcinellus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), tundralúd/vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), bőjtű réce (<i>Anas querquedula</i>), batrátréce (<i>Aythya ferina</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kígyászölvy (<i>Circus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kék vércse

				(<i>Falco vespertinus</i>).
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	H	1	Elsősorban az M7-es autópályán történő nagy sebességű közlekedés lehet veszélyes az alacsonyan repülő és az autópályán és annak közvetlen közelében vadászó ragadozó madarak (pl. réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>)) számára.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	M	10	A Nagyberék (Fehérvíz) területén a túrázók és az illegális kerékpározók, a Bugaszegi-tavon a horgászok jelenthetnek zavarást a vízimadárfaajok számára elsősorban fészkelési időszakban, de az őszi és téli időszakban is. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gem (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), piroszlábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).
G07	Vadászat	M	70	A nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), tundralúd/vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) vadászható fajok, ugyanakkor egyes területeken, az Irmapusztai-halastavakon, az Ordacsehi-berekben, a Fehérvízen a vízivad nem vadászható, a többi területen részben vadászható. A legfontosabb veszélyforrás nem elsősorban a lelövés, hanem a zavarás. A halastavi kárókatona-gyérítés során szinte valamennyi vízimadárfa érintett.
G12	Járlékos kifogás vagy véletlen elpusztítás (horgászati vagy vadászati tevékenységek következtében)	L	80	A vadlúd vadászatok vagy a kárókatona halastavi gyérítése során a többi jelölőfajok (kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), barátréce, (<i>Aythya ferina</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>)) is áldozatul eshetnek. Szándékosság nem feltételezhető, illetve ilyen esetek az utóbbi két évtizedben nem ismertek.
H04	Vandalizmus vagy gyújtogatás	H	10	A legnagyobb veszélyforrás a nádasok tavaszi (költési időben) történő felgyújtása. Nem gyakori eset, de néhány évente előfordul. Ez nemcsak a nádi énekesmadarakat (kékbegy

				(<i>Luscinia svecica</i>), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), hanem a gémféléket (törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), a pettyes vízcicsibét (<i>Porzana porzana</i>), a kis vízcicsibét (<i>Porzana parva</i>), a nyári ludat (<i>Anser anser</i>) és a barna rétihéját (<i>Circus aeruginosus</i>) is érintheti.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	L	30	A tervezési területen jelentős az inváziós fertőzöttség. Elsősorban a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjedt el, de helyenként (pontszerűen) már a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) is megjelent (pl. Látrányi Puszta TT). Továbbá jelentős a nedves élőhelyeken az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) térfoglalása, illetve a gyepeken a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), az ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) és a <i>Robinia pseudoacacia</i> spontán előfordulása és terjeszkedése. Közepes és hosszabb távon élőhelyvesztést okoz. Az érintett fajok: erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>).
K03	Gátak létesítése és működtetése	L	1	A gátak, töltések részűjének kaszálása az ott fészkelő nyári lúd (<i>Anser anser</i>), és a récefajok számára veszélyes.
K05	Víztestek fizikai változása	H	20	A legnagyobb veszélyforrás a vízszint rossz időben történő változtatása vagy időjárás miatti változása. A vízszint emelkedése a fészkek víz alá kerülését, ami a költések megghiúsulását okozhatja. A vízszintcsökkenés pedig a táplálkozó terület csökkenését, elvesztését okozhatja, illetve az emlős predátorok bejutását teszi lehetővé. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízcicsibe (<i>Porzana parva</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).
L02	Fajösszetétel változás	H	1	Az Irmapusztai-halastavakon a küszvágó csér

	természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)			(<i>Sterna hirundo</i>) költőszigeten megjelenő magaskórós növényzet csökkenti a költés lehetőségét.
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	H	50	A vaddisznó, az emlős ragadozók, mint (pl. róka, borz, menyétfélék), a kóbor kutya és macska, a patkány, a szárnyas predátorok (pl. dolmányos varjú, szarka) kártétele költőszigetekeken, fészektelepeken, illetve további földön fészkelő fajok esetében. A pontos károkozás mértéke nem ismert, de esetenként akár egy teljes fészektelepen, vagy annak nagy részén megghiúsulhat a költés. Ismert esetek küszvágó csér, illetve nagy kócsag telepeken. Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>), haris (<i>Crex crex</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	100	Az aszály következtében nemcsak a vízfolyások nyári kiszáradása okoz időszakos élőhelyvesztést, hanem a nedves gyepek, illetve kisebb, sekély víztestek is kiszáradnak. Az alacsony vízszint lehetővé teszi a szőrmés predátorok bejutását. Érintett fajok: haris (<i>Crex crex</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízcisibe (<i>Porzana parva</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).

Xp	Nincs információ a hatásokról	L	20	A tundralúd/vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) a korábbi nagy őszi-téli egyedszámban történ megjelenése az elmúlt években már nem jellemző, gyakorlatilag csak 1-2 egyed fordul elő. A faj Ny-Európában a vonuló/telelő területeken jelen van, a hazai eltűnésének oka nem ismert, de vélhetően a vonulási útvonal áthelyeződhetett.
----	-------------------------------	---	----	---

Kód	Jövőbeli potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	10	A legeltetés, vagy kaszálás felhagyása során meginduló szukcessziós folyamatok hatására a terület jellege jelentősen megváltozhat. Beindul a cserjésedés, a fajösszetétel megváltozása, inváziós növényfajok, mint az aranyvessző (<i>Solidago</i> spp.) terjeszkedése. A Nagyberék, illetve a Látrányi Puszta esetében ezek fontos vadlúd pihenő- és táplálkozóhelyek, ezek átalakulása vagy megszűnése az vadlús (<i>Anser</i>) fajok életterének szűkülését okozná. Ugyanez vonatkozik a ragadozómadár fajokra: kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>) is, amelyeknek fontos táplálkozó hely, illetve a hamvas és a barna rétihéják számára fészkelőhely.
B01	Erdővé alakítás más művelési módból vagy erdősítés (kivéve lecsapolás)	L	1	Erdőtelepítési program keretében a jövőben gyepterületeket, alacsony értékű mezőgazdasági területeket erdősíthetnek be. Ez várhatóan csak kis kiterjedésben, de élőhelyvesztést okozhat. Érintett fajok: vadludak (<i>Anser</i> spp.), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajszoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), piroszlábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), haris (<i>Crex crex</i>), kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>).

F01	Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	L	1	Balaton-parti települések terjeszkedése, mezőgazdasági területek rovására, amely élőhelyvesztést és zavarást okozhat. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízcicsibe (<i>Porzana parva</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>), kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>).
F05	Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)	M	1	Rendszeresen felmerül a természeti területek, víztestek sport, turisztikai vagy szabadidős célú hasznosítása, ami nemcsak élőhelyvesztést jelent, hanem a környező területek zavarása is negatív hatású. Valamennyi fajra hatással van.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek			A Nagyberék (Fehérvíz) területén a túrázók, illegális kerékpározók, a Bugaszegi-tavon a horgászok jelenthetnek zavarást a vízimadár-fajok számára elsősorban fészkelési időszakban, de az őszi és téli időszakban is. Számuk a jövőben várhatóan emelkedni fog. Valamennyi fajra hatással van.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	L	30	Az aranyvessző (<i>Solidago</i> spp.) további terjeszkedése. A selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) elterjedése. A nedves élőhelyeken az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), a gyepeken a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), az ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) és a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjeszkedése. Közepes és hosszabb távon élőhelyvesztés. Az érintett fajok: karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), szalakóta (<i>Coracias</i>

				<i>garrulus</i>).
L04	Természetes eutrofizáció vagy savasodás	M	10	A víztestek nyílt vízfelületének csökkenése, a kisebbek elmocsarasodása. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	80	A nedves gyepek, a vízfolyások, a kisebb és sekélyebb víztestek időszakos (nyári) kiszáradása, a nagyobb víztestek vízszintjének drasztikus csökkenése. A következmények a fészkelőhelyek és a táplálékkínálat hirtelen csökkenése, ezáltal a költségek elmaradása. Érintett fajok: bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>).

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés: A Natura 2000 különleges madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzése az azon előforduló, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű madárfajok költő-, vonuló és telelő állományainak, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, a fajok ökológiai szükségleteinek megfelelő és életfeltételeiket biztosító élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítása, fenntartása, helyreállítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzése:

- A Natura 2000 különleges madárvédelmi terület kiemelkedő élőhelyi változatosságának, mozaikosságának biztosítása.
- A kedvező ökológiai állapot felé irányuló folyamatok hosszú távú fenntartása.

További célok és végrehajtandó feladatok:

- A terület vízellátásának és természeteshez közeli vízjárásának biztosítása a fészkelő vízimadárfajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően.
- A táplálékbázisban komoly szerepet játszó halfajok ívőhelyeinek fenntartása, rehabilitációja, új ívőhelyek létrehozása, fejlesztése.
- A természetvédelmi szempontok érvényre juttatása a legnagyobb összefüggő vízfelület a Fehérvízi-láp („Nekota-tó”) vízszintjének szabályozása során.
- A halastavakon a fészkelési időszakban bekövetkező szélsőséges vízszintváltozások kivédése az itt fészkelő fajok érdekében.
- A nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása érdekében a természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő módszerek hosszú távú alkalmazása a téli nádaratás során.
- A haris (*Crex crex*) költését biztosító gyepterületek kiterjedésének növelése, hariskímélő kaszálási technikák alkalmazása.
- A pusztuló nádasok revitalizációja az optimális vízszintváltozás és természetvédelmi szempontokat is érvényre juttató területkezelés biztosításával.
- A nagyvadállomány különösen a vaddisznó által okozott természetvédelmi károk csökkentése.
- A nádas és gypszegélyek határán a mozaikosság fenntartása.
- Természetvédelmi céloknak megfelelő erdőgazdálkodás kialakítása, a faültetvények erdővé történő átalakítása. Erdők többkorúsítása, a szigetek fásszárú állományainak, bokrosainak fenntartása, megfelelő fészkelőhelyek biztosítása, illetve fenntartása érdekében a fészkelő fajok részére.
- Idegenhonos, invazív fajokkal szembeni védekezés.
- Idegenhonos fajokkal telepítésének tiltása.
- A zárt, nagy kiterjedésű nádasok rezervátum jellegének fenntartása és erősítése a költő-, vonuló és telelő madárállományok nyugalma és zavartalansága érdekében.
- Az abiotikus katasztrófák (pl: tűzkár) elhárítása.
- A vizes élőhelyeken tilos az ólomsörét használata, az egyéb élőhelyeken pedig nem javasolt a használata.

3.2. Kezelési javaslatok

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A vizes élőhelyek (halastavak, berkek) természetesnek megfelelő vízellátását biztosítani kell. A szélsőséges vízszintek kialakulását meg kell akadályozni, különösen a fészkelési időszakban.
- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem engedélyezhető.
- A tervezési területen az illegális hulladék elhelyezését meg kell akadályozni, a meglévőket fel kell számolni.
- Új bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés a tervezési területen nem engedélyezhető.
- A tervezési területen belüli ingatlanokon bármiféle (pl. tanösvényt, turistautat érintő) karbantartási, fenntartási munkát a természeti és táji értékek kímélete, védelme és megőrzése érdekében, illetve ezen szempontok figyelembevétele mellett, a műszakilag indokolható legkisebb terület igénybevétele mellett lehet végezni.
- Természetvédelmi infrastruktúraként csak az élőhely-rehabilitációt és a terület hatósági megjelölését, valamint a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatást szolgáló létesítmények helyezhetők el.
- A tervezési területet bármilyen formában érintő fejlesztés vagy jelentősebb volumenű karbantartási munkák előtt az érintett nemzeti park igazgatóságot (Balaton-felvidéki NPI) értesíteni szükséges.
- A tervezési területen a földfelszíni, továbbá vízi technikai sporttevékenység (motorkrossz, off-road, jet-ski, wakeboard stb.) nem folytatható, kivéve Somogytúr 0115/3 hrsz-ú területen.
- A területen tömeges horgászat, horgászat céljából csónakhasználat, horgászverseny, közösségi rendezvény kerülendő. Ilyen rendezvény csak olyan létszámmal tervezhető, hogy ne okozza a gyepes, nádas és vízállásos területek állapotának átmeneti romlását, a védett fajok zavarását. A parkolók, kiszolgáló létesítmények a szántó vagy beépített területeken helyezendők el.
- A természetvédelmi kezeléshez nem kapcsolódó területkivonás gyepes, nádas vagy vízállásos területeken nem engedélyezhető. Az ilyen beruházások a jelölő típusú élőhely kiterjedésének illetve a jelölő fajok állományának csökkenésével járnak, ami ellentétes lenne kijelölés céljaival. Kivételt jelenthet a legeltetési állattartás érdekében, gyepterületen jelenleg is meglévő építmény bővítése, ha arra más alternatíva nincsen.
- Szélerőmű, szélerőmű-park telepítése nem engedélyezhető. Napelempark csak degradált (barnamezős) területen engedélyezhető.
- Az utak és egyéb vonalas létesítmények (elektromos vezetékek) karbantartása során a természeti és táji értékek kímélete, védelme és fenntartása érdekében cserjeirtást, fakivágást fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között lehet végezni. A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedését, terjedését kaszálással javasolt megakadályozni. Az idegenhonos fafajok (amerikai kőris, zöld juhar, bálványfa, akác, ezüstfa) eltávolítása szükséges a területről, mechanikai és vegyszeres védekezéssel.

Növénytelepítés esetén a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból javasolt válogatni. A kivitelezési munkák megkezdése előtt a nemzeti park igazgatóságot értesíteni szükséges.

B) Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok:

Vízgazdálkodás

- A Fehérvíz területén az élőhelyek természetes állapotára jellemző vízgazdálkodás biztosítása érdekében a Határbelvíz-csatorna bújatójának zsilipjénél az ökológiai vízkészlet biztosítására alkalmazandó minimális vízszintek: december 1-június 30. között 104,60 m (Balti tszf); július 01.-november 30. között 104,10 m (Balti tszf).
- A gátak és töltések kaszálása során a korona alatt a rézsúk kaszálása márc. 1 és júl. 15. között nem javasolható, mivel ezek récék és egyéb fajok potenciális fészkelőhelyei.

Halgazdálkodás

- A halastavakon végzett halászati és halgazdálkodási tevékenység a jelenlegi (tervkészítés) gyakorlatnak megfelelően végezhető.
- Nem őshonos halfajok telepítése nem engedélyezett.
- A kárókatonagyérítés során ügyelni kell más madárfajok kíméletére.
- Márc. 1 és júl. 15. között a halastavak vízszintjének drasztikus változtatása kerülendő.
- A gátak és töltések kaszálása során a korona alatt a rézsúket márc. 1 és júl. 15. között lehetőség szerint ne kaszálják, mivel ezek récék és egyéb fajok potenciális fészkelőhelyei.

Gyepgazdálkodás

- A gyepterületen a művelési ágú területeken természetvédelmi szempontból kedvezőtlen művelési ág váltás nem engedélyezhető.
- A gyepterületeken jó természeti állapotot fenn kell tartani, illetve helyre kell állítani. A kezeletlenség miatti spontán cserjésedést, erdősülést meg kell akadályozni. Irtani kell a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a zöld juhar (*Acer negundo*), az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) megtelepedő egyedeit.
- Kiemelten fontos az invazív és az agresszívan terjedő, idegenhonos gyomok, így különösen a magas aranyvesző (*Solidago gigantea*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) visszaszorítása aktív kezeléssel.
- A gyepterületek lehetőleg legeltetéssel és/vagy kaszálással kell fenntartani és kezelni. Amennyiben az állattartás nem biztosítható, szükséges a rendszeres kaszálás.
- A földönfészkelő fajok védelme érdekében az első kaszálás időpontja jún. 20. után ajánlott.
- Kímélő kaszálási technikák alkalmazása ajánlott: csak nappali kaszálás, kiszorító kaszálás, vadriasztólánc használata, megfelelő vágásmagasság alkalmazása (>10 cm), búvósávok meghagyása.

Szántóföldi gazdálkodás

- Javasolható a növényvédőszeres csökkentése.
- Javasolt a tápanyag-utánpótlás során műtrágya helyett szerves trágya használata.
- Javasolható a gypesedett területek művelési ágának váltása rét/legelővé.
- A kezelési területen a vadlúd elleni vadkárelhárító vadászatot nem szabad engedélyezni.

Erdőgazdálkodás

- A jelenlegi idegenhonos fajokból álló erdőket hosszú távon őshonos fafajokból álló, a termőhelynek megfelelő erdőkké kell alakítani. Az erdők felújítása során csak a területen őshonos fafajok alkalmazása engedhető.
- A felújítások során egyes erdőket kell létrehozni a termőhelynek megfelelően.

- A fakitermelések során a közelítés kijelölt közelítőnyomokon történjen a talaj, illetve az esetlegesen meglévő őshonos fafajú természetes újulát kímélése céljából.
- A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását kerülni kell, amennyiben a gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyengetése) gondoskodni kell.
- A cserjeszint és az erdőszegély megtartása madár fészkelőhelyek szempontjából kívánatos.
- Idős, odvas, valamint álló és fekvő holtfa meghagyása fontos a jelölő és más fajok szempontjából.
- A gyepek élőhelytípusok arányának fenntartása érdekében, a gyepek (gyep művelési ágú területek) erdősítése nem engedélyezhető.

Vadgazdálkodás

- Egyéni és társas vadászatok során óvni kell a védett természeti értékeket, a vadászatokat és a vadgazdálkodási tevékenységeket úgy kell végrehajtani, hogy a természeti értékek ne károsodjanak.
- A vadászat során keletkezett hulladékot össze kell szedni, kilőtt töltényhüvelyeket tilos a területen hagyni.
- A vizes élőhelyeken tilos az ólomsörét használata, az egyéb élőhelyeken pedig nem javasolt.
- Vadászati létesítmény csak tájba illő módon, természetes anyagból készülhet.
- Folyamatosan törekedni kell a szőrmés (róka, borz) és szárnyas ragadozók (dolmányos varjú, szarka), valamint a vaddisznóállomány alacsonyan tartására a védett növény- illetve állatfajok állományának védelme érdekében.
- Élvefogó lácacsapdát alkalmazó vadgazdálkodási egység a csapda szakszerű felállításával, annak folyamatos ellenőrzésével köteles biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő kiszabadulását.
- Vadászati élőhely-rekonstrukció csak a természetvédelmi hatóság engedélyével, illetve előzetes hozzájárulásával történhet meg.
- A tervezési területen zárttéri vadtartás, mesterséges vadtenyésztés és kibocsátás tilos.
- Idegenhonos vadfaj telepítése nem engedélyezhető.
- A tervezési területen szóró, sózó, vadetető, vadtakarmány tároló létesítése nem engedélyezhető.
- A halastavakon és berkekben a vízivad vadászata tilos.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A természetvédelmi célú javaslatok használhatósága érdekében kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, amelyek hasonló jellegű, egyben azonos kezelési igényű élőhelyek. Mivel a kezelési egységek lehatárolása gyakorlati szempontok alapján történt, ezért ezek elnevezése nem azonos a növénytársulások tudományos megnevezésével. Ennek célja, hogy a természetvédelmi szakembereken túl, a tulajdonosok, a területhasználók és a gazdálkodók által is értelmezhető, ismert és használt elnevezések legyenek.

3.2.1.1. Vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása:

Halastavak, berkek és vízfolyások víztestei, a nyílt vízfelületeket szegélyező növényzet és nádas szegélyek, szigetek, töltések, gátak, csatornák, patakok. Ide tartoznak: Irmapusztai-halastavak, Bugaszegi-horgásztó, Ordacsehi-berek egykori tőzgebányászat során kialakult élőhelyei, Fonyódi (Zardavári)-halastavak, Buzsáki (Tatárvári)-halastavak, Nagyberkek Fehérvíz (Nekota), csatornák, patakok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:

- Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B1b – Úszólápok, tőzeges nádasok és télisásosok
- B2 – Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
- P2a – Üde és nedves cserjések
- RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- U8 – Folyóvizek
- U9 – Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 3150 – Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel
- 3160 – Láptavak
- 7210* – Télisásosok
- 91E0 – Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), üstökösgém (*Ardeola ralloides*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), batla (*Plegadis falcinellus*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), tundralúd/vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), nyári lúd (*Anser anser*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), bőjtő réce (*Anas querquedula*), batrátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), halászsas (*Pandion haliaetus*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), daru (*Grus grus*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), piroszlábú cankó (*Tringa totanus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), jégmadár (*Alcedo atthis*), kékbegy (*Luscinia svecica*), fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

nádiposzták (*Acrocephalus* spp.), tücsökmadarak (*Locustella* spp.), üstökös réce (*Netta rufina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- A halastavakon végzett halászati és halgazdálkodási tevékenység a jelenlegi (tervkészítés) gyakorlatnak megfelelően végezhető.
- Nem őshonos halfajok telepítése nem engedélyezett.
- A kárókatonagyérítés során ügyelni kell más madárfajok kíméletére. A gyérítés a táplálkozó területeken kell végezni.
- Nem javasolt a gátak és töltések kaszálása során a korona alatt a rézsűket márc. 1 és júl. 15. közötti kaszálása, mivel ezek récék és egyéb fajok potenciális fészkelőhelyei.

- A halastavak és berkek vízellátásának és természetes vízjárásának biztosítása kiemelten fontos! A vízgazdálkodást úgy kell végrehajtani, hogy lehetőség szerint tél végére, tavasz elejére (márc. 1-ig) a vízszint a legmagasabb szinten legyen. Fészkelési időszakban (márc. 1.-júl. 31.) a vízszint ne emelkedjen jelentősen (max. 5 cm), illetőleg a területek ne száradjanak ki.
- A Fehérvíz területén az élőhelyek természetes állapotára jellemző vízgazdálkodás biztosítása érdekében a Határbelvíz-csatorna bújtotójának zsilipjénél az ökológiai vízkészlet biztosítására alkalmazandó minimális vízszintek: december 1-június 30. között 104,60 m (Balti tszf); július 01.-november 30. között 104,10 m (Balti tszf).
- Javasolt az adventív fajok (zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és az invazív lágyszárúak (pl. magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) irtása.
- A Bugaszegi-horgásztó kivételével javasolt a horgászati hasznosítás tiltása.
- Javasolt a vízvad vadászatának teljes tiltása.
- A halastavakon a kárókatonagyérítés engedélyezhető.
- Javasolt az idegenhonos halfajok telepítésének tiltása.
- Javasolt az idegenhonos vízi állatfajok (halak, rákok, kagylók, vízi makrogerinctelenek stb.) behurcolásának megakadályozása, állományuk csökkentése.
- A nádgazdálkodás engedélyezhető.
- Fontos a vaddisznó, az emlős ragadozók, mint (pl. róka, borz), a kóbor kutya és macska, a patkány, a szárnyas predátorok (pl. dolmányos varjú, szarka) állományának alacsony szinten való tartása.
- A fészkelő szigetek fenntartása, a fészkelőhelyek védelme kiemelt fontosságú a védett és fokozottan védett madárfajok szempontjából!
- A szigetek gazdálkodási tevékenység, vadászat nem történhet. A szigetek a fészkelő fák, bokrok nem vágathatók ki. Ilyen szigetek az Irmapusztai-halastavak közül a 2-es és a 9-es tavon a küszvágó csér (*Sterna hirundo*) költőszigetek, illetve a Fehérvízen a kárókatonatelepek költőszigetei.
- Értékes fészkelőhelyek a nádasokban lévő, vízben álló bokorfüzesek, amelyeken a bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), az üstökösgém (*Ardeola ralloides*), a kis kócsag (*Egretta garzetta*) és a kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) fészkel. Ilyenek a Fehérvízen található egyes költőtelepek.
- Mindkét fészkelőhelytípus esetében fontos a megfelelő vízszint, hogy a predátorok ellen védve legyenek.
- A nádaratás évenként a nádasok maximum 20%-át érintheti.
- A nádaratás során fel nem használt vágott nád a területen nem égethető el.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet szerint.

b) Javasolt előírások:

- V01 A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
- V17 Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
- V19 Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.
- V27 Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
- V41 A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
- V42 A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell.

- V43 A nádaratás befejezéséről a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése.
- V44 A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet.
- V45 November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
- V54 A területen nádgazdálkodás végezhető.
- V57 A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
- V58 Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
- V56 A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
- V60 A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötözőanyag használata.
- V62 A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintje nem változtatható meg.
- VA03 A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A halastavak eliszaposodása, feltöltődése az élőhely átalakulásához vezet. A nyílt vízfelülettel jellemezhető (szukcessziós) állapot fenntartása céljából az élőhelyrehabilitáció javasolható. Hosszabb távon ez a folyamat a természetes víztestek esetében is bekövetkezik. Ha a területre kijelöléskor jellemző állapot már jelentős mértékben megváltozott, ami a jelölő fajok életfeltételeit nem biztosítja, akkor megfelelő hatásbecslés után az élőhelyrehabilitáció végrehajtható.

Korábban, a Balaton vízszintszabályozása előtt vízhatásnak jelentős mértékben kitett, illetve elárasztott, mára degradálódott területeken élőhelyrekonstrukció (elárasztás) javasolható.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A terület bemutatását szolgáló infrastruktúra kialakítása úgy javasolható, hogy az élővilágot ne zavarja. A létesítményeket a terület szélén célszerű elhelyezni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A tervezési terület legfontosabb élőhelyei, mivel a legtöbb jelölőfaj ezekhez kötődik. Ezen vizes élőhelyek fenntartása az egész Balaton régió szempontjából fontos. Jelentőségük a fészkelési, vonulási és telelési időszakokban egyaránt jelentős.

3.2.1.2. Nagy kiterjedésű nádasok

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása:

Az Irmapusztai-halastavaktól északra (Lellei-berek), Balatonboglár, Ordacsehi, Fonyód, Pogányvölgyi-rétek területén található lévő, nagy kiterjedésű (tömbszerű), külön álló nádasok. Ezek egy része folyamatos vízborítású (Lellei-berek, Fonyód), másik része időszakosan kiszáradó (Pogányvölgyi-rétek). Ezen élőhelyekhez közvetlenül kapcsolódnak a beékelődő mocsárrétfoltok, cserjésfoltok és puhafás facsoportok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B1b – Úszólápok, tűzeges nádasok és télisásosok
- B2 – Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B4 – Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek
- B5 – Nem zsombékoló magassásrétek

D2 – Kékperjés rétek
D34 – Mocsárrétek
P2a – Üde és nedves cserjések
RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

7210* – Télisásosok
7230 – Mészkevelő (meszes talajú) üde láp és sásrétek
6410 – Kékperjés láprétek
6440 – Ártéri mocsárrétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*),
hamvar rétihéja (*Circus pygargus*), kékbegy (*Luscinia svecica*), fülemülesítke (*Acrocephalus
melanopogon*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Acrocephalus spp., *Locustella* spp.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- A téli és tavaszi időszakban javasolt a vízvisszatartás, hogy a nyári aszályos időszakban is biztosított legyen a vízellátás.
- Javasolt a nádgazdálkodás a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon úgy, hogy az egy tömbben lévő nádasok maximum 20%-án folyjon a gazdálkodás évente.
- Javasolt a nem őshonos invazív növényfajok (pl. magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) irtása.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a tavaszi, költési időszakban történő gyújtogatások megelőzésére.
- Javasolt a vaddisznó, az emlős ragadozók, mint (pl. róka, borz), a kóbor kutya és macska, a patkány, a szárnyas predátorok (pl. dolmányos varjú, szarka) állományának alacsony szinten való tartása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet szerint.

b) Javasolt előírások:

- V41 A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
- V42 A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell.
- V43 A nádaratás befejezéséről a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése.
- V44 A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet.
- V45 November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkor időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
- V54 A területen nádgazdálkodás végezhető.
- V57 A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
- V58 Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
- V56 A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.

V60 A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötőanyag használata.

V62 A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintje nem változtatható meg.

VA03 A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javaslat nem merült fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A terület bemutatását szolgáló infrastruktúra kialakítása úgy javasolható, hogy az élővilágot ne zavarja. A létesítményeket a terület szélén célszerű elhelyezni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A nagy kiterjedésű nádasok, mint a vizes élőhelyek egy típusának megőrzése fontos természetvédelmi feladat. A Balaton déli partján ezek a természetes élőhelyek az elmúlt évszázadban megszűntek, a területeket beépítették, mára már csak a berkek nádasai maradtak fenn. Madártani szempontból nemcsak a jelölőfajok, hanem más védett fajok (pl. *Acrocephalus* spp., *Locustella* spp.) szempontjából is fontosak. A jó ökológiai állapot fenntartása érdekében ösztönözni kell a múlt században még általános nádgazdálkodást.

3.2.1.3. Száraz és félszáraz gyepek

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása:

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

G1 – Nyílt homokpusztagyepek

H5b – Homoki sztyeprétek

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6260 – Pannon homoki gyepek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

darázsölyv (*Pernis apivorus*), barna kánya (*Milvus migrans*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), kék vércse (*Falco vespertinus*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), szalakóta (*Coracias garrulus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

sordély (*Emberiza calandra*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- Javasolt a legeltetéssel és kaszálással történő hasznosítás.
- Fontos a gyepek becserjésedésének és az invazív növényfajok, mint az aranyvessző (*Solidago* spp.) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) terjedésének megakadályozása.

- Kímélő kaszálási technikák alkalmazása ajánlott: csak nappali kaszálás, kiszorító kaszálás, vadriasztólánc használata, megfelelő vágásmagasság alkalmazása (>10 cm), bűvósávok meghagyása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet szerint.

b) Javasolt előírások:

- GY01 Felülvetés nem megengedett.
- GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY10 Tárcsázás nem megengedett
- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett
- GY13 Kiszántás nem megengedett
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
- GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
- GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
- GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY44 A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- GY48 Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
- GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
- GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- GY122 A legelészikizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.
- V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A cserjésedő vagy más becserjésedett gyepeket a fásszárúaktól meg kell tisztítani. Az invazív növényfajokat, mint az aranyvessző (*Solidago* spp.) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) folyamatosan irtani kell.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A terület bemutatását szolgáló infrastruktúra kialakítása úgy javasolható, hogy az élővilágot ne zavarja. A létesítményeket a terület szélén célszerű elhelyezni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A száraz és félszáraz gyepek fontos élőhelyek a mezei madárfajok számára.

3.2.1.4. Nedves gyepek

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak az év jelentős időszakában vízhatás alatt álló nedves gyepek, magassásosok, mocsárrétek, láprétek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

B1b (B1bN) – Úszólápok, tűzeges nádasok és télisásosok

B4 – Lápi zsombékások, zsombék-semlyék komplexek

B5 – Nem zsombékoló magassárrétek

BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál

D1 – Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*)

D2 – Kékperjés rétek

D5 – Patakparti és lápi magaskórósok

D34 – Mocsárrétek

OB – Jellegtelen üde gyepek

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai

OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet

P2a – Üde és nedves cserjések

RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok és erdősávok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 – Kékperjés láprétek

6440 - Ártéri mocsárrétek

7210*– Télisásosok

7230 – Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp és sásrétek)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

darázsölyv (*Pernis apivorus*), barna kánya (*Milvus migrans*), kígyászölyv (*Circus gallicus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), kék vércse (*Falco vespertinus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), üstökösgém (*Ardeola ralloides*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), tundralúd/vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), nyári lúd (*Anser anser*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), daru (*Grus grus*), haris (*Crex crex*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

sordély (*Emberiza calandra*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- A nedves gyepek rendszeres vízellátása fontos, a vízgazdálkodás során kiemelt szerepe van a vízvisszatartásnak az aszályos időszakokra való felkészülés szempontjából.
- Javasolt a legeltetéssel és kaszálással történő hasznosítás.

- Fontos a gyepek becserjésedésének és az invazív növényfajok, mint az aranyvessző (*Solidago* spp.) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) terjedésének megakadályozása.
- A legérzékenyebb területek (láprétek) mozaikos kaszálása javasolt a legkíméletesebb módszerekkel.
- A rossz időpontban, vagy helytelenül kivitelezett kaszálások zavarhatják vagy akár meg is semmisíthetik a fokozottan védett hamavas rétiheja és haris (*Crex crex*) fészkeit és egyedeit. A faj jól monitorozható, így minden évben beazonosíthatók a revírek, ahol a kaszálást megfelelő védőzóna kijelölésével korlátozni szükséges.
- Kímélő kaszálási technikák alkalmazása ajánlott: csak nappali kaszálás, kiszorító kaszálás, vadriasztólánc használata, megfelelő vágásmagasság alkalmazása (>10 cm), bűvósávok meghagyása.
- Az első kaszálás időpontja június 20. után ajánlott.
- A gyepeken táplálkozó és pihenő vízimadarak (vadludak, parti madarak, gémekek, gólyák stb.) riasztása tilos.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet szerint.

Kiemelten fontos a jogszabály 4. § (2) bekezdése szerint a „*belvíz gyepterületről történő elvezetése [...] tilos*”.

b) Javasolt előírások:

GY01 Felülvetés nem megengedett.

GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.

GY10 Tárcsázás nem megengedett

GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett

GY13 Kiszántás nem megengedett

GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.

GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.

GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.

GY44 A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

GY48 Szakaszozó legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY110 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.

GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

GY122 A legelészikizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.

V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.

E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

VA03 A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

- A cserjésedő vagy más becserjésedett nedves gyepeket a fásszárúaktól meg kell tisztítani. Az invazív növényfajokat, mint az aranyvessző (*Solidago* spp.) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) folyamatosan irtani kell.
- A tervezési területen a vízgazdálkodását úgy kell fejleszteni, hogy a nedves gyepek rendszeres vízellátása megoldható legyen. A fejlesztések tervezése során figyelembe kell venni a klímaváltozás prognosztizálható hatásait, ezért már a jelenben, de a jövőben is fontos szerepe lesz a vízviszatarlásnak.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A terület bemutatását szolgáló infrastruktúra kialakítása úgy javasolható, hogy az élővilágot ne zavarja. A létesítményeket a terület szélén célszerű elhelyezni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A nedves gyepek fontos fészkelő, táplálkozó és pihenő területek vízimadarak (vadludak, parti madarak, gémekek, gólyák stb.) és ragadozó madarak számára. A tavaszi, őszi vízállásos időszakban jelentős a szerepük a partimadarak vonulásában. Ezen fajok számára

3.2.1.5. Fás ligetek, cserjések, fasorok

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása:

Az Országos Erdőállomány Adattárban nem nyilvántartott fás ligetek, facsoportok, fasorok, erdőfoltok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J1a – Fűzlápok

J2 – Láp- és mocsárerdők

P2a – Üde és nedves cserjések

P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

RB – Őshonos fajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC – Őshonos fajú keményfás jellegtelen erdők

RDb – Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S6 – Nem őshonos fajok spontán állományai

S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

91E0 – Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), hamvas küllő (*Picus canus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), szalkóta (*Coracias garrulus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- A javasolt kezelés a nem üzemtervezett fás ligetek, facsoportok, erdőfoltok esetében a természetszerű állapot fenntartása természetvédelmi, de semmiképpen faanyagtermelés céllal. Az esetleges fakitermeléseket a nemzeti park igazgatósággal egyeztetve, illetve annak engedélyével lehet elvégezni. A fakitermelések szorítkozzanak az invazív fajok (amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) eltávolítására. Ezek eliminálására természetvédelmi hatóság engedélyével és a nemzeti park felügyeletével még az egyedi vegyszeres kezelés is javasolható.
- Az őshonos, főként idős faegyedeket kímélni kell, kivágásuk nem szükséges, kivétel ha emberi életet és/vagy anyagi, gazdálkodási kárt nem okoz. Hagyni kell a lábon elpusztult egyedeket és a lehető legtöbb álló és fekvő holt fát.
- Az esetleges felújításokat őshonos fafajokkal kell elvégezni, lehetőleg helybeli szaporítóanyaggal (pl. fűz dugvány).
- Az útmenti és egyéb fasorok ültetését őshonos fafajokkal kell elvégezni. Kultúr- és tájtörténeti szempontból javasolt az egykori jegenyenyár (*Populus nigra* cv. *Italica*) fasorok felújítása, illetve létrehozása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Javasolt előírások:

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E17 Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E20 Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás tájhoz hasonló fafajokkal, illetve célállománnyal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt az invazív fafajok (ameriaki kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása, illetve lehetőség szerint eliminálása.

Javasolt az őshonos fafajú fasorok létrehozása.

Javasolt a jegenyenyár (*Populus nigra* cv. *Italica*) fasorok felújítása és létrehozása.

Odúk és költőládák kihelyezése javasolt.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A vizes élőhelyek, főként halastavak és berkek cserjésedését és beerdősülését meg kell akadályozni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési területen található főként puhafás ligetek egy része degradált állapotú, az őshonos fafajok mellett gyakran jelentős mennyiségben vannak jelen nem őshonos fafajok is. Természetvédelmi szempontból jelentős probléma az invazív fafajok (ameriaki kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) jelenléte és terjeszkedése, melyeket vissza kell szorítani, illetve lehetőség szerint eliminálni. Az esetleges kezelések során őshonos fafajú, természetyszerű társulásokat kell létrehozni, amelyek a természetvédelmet szolgálják.

3.2.1.6. Erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása:

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott üzemtervezett erdők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J2 – Láp- és mocsárerdők

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők

J5 – Égerligetek

P1 – Őshonos fafajú fiatalosok

P3 – Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés

RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S1 – Ültetett akácosok

S2 – Nemesnyárasok

S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

91E0 – Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), hamvas küllő (*Picus canus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A felújításokat őshonos fajokkal kell elvégezni. Az ápolások és nevelővágások során a nem őshonos, különösen az invazív fajokat (amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) el kell távolítani. Ezek eliminálására természetvédelmi hatóság engedélyével és a nemzeti park felügyeletével még az egyedi vegyszeres kezelés is javasolható. A felújítások során célszerű lenne a kocsányos tölgyet nagyobb arányban alkalmazni, nemcsak célfajként, hanem akár elegyfajként is a mikrodomborzati termőhelyi adottságokhoz alkalmazkodva.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A 2009. évi XXXVII. és a 1996. évi LIII. törvény, valamint a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet szerint.

b) Javasolt előírások:

- E06 Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
- E07 Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
- E13 Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
- E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E17 Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E19 Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
- E20 Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
- E28 Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E30 Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
- E31 A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolítása.
- E37 Tájhonos fajjú állományok véghasználatok során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
- E48 Mesterséges felújítás, illetve pótlás esetén géppel részleges talaj-előkészítés.
- E50 A vágásterületen történő égetés mellőzése.

- E51 Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E58 Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E96 Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
- VA02 Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A nem őshonos fafajokat vissza kell szorítani, az erdőfelújításokat őshonos fafajokkal kell elvégezni. Az invazív fafajokat (amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) vissza kell szorítani, illetve lehetőség szerint eliminálni kell. Odúk és költőládák kihelyezése javasolható.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Az eredményes erdőművelés és a természetvédelmi célok csak a nagyvadállomány megfelelően alacsony szinten való tartásával lehetséges. A vadhatást célszerű újulati/telepítés, illetve fiatalos korban próbateres mintavételezéssel monitorozni, a vadállomány-szabályozást pedig ehhez alakítani.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési területen található erdők jelentős része degradált állapotú, nem a termőhelynek megfelelő fafajú, illetve tájidegen fafajú. Természetvédelmi szempontból jelentős probléma az invazív fafajok (amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) jelenléte és terjeszkedése, melyeket vissza kell szorítani, illetve lehetőség szerint eliminálni. A felújítások és nevelővágások során őshonos fafajú, célállományú természetközeli erdőket kell létrehozni, amelyek a természetvédelmi funkciók mellett faanyagtermelési célokat is szolgálnak.

3.2.1.7. Állattartó telep

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása:

Állattartó telep, Látrány 0173, 0174/6, 0174/8, 0174/12, 0174/14, 0174/15 hrsz.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:
Lanius collurio

Érintett, egyéb kiemelt fajok:
Alauda arvensis

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Javasolt a megjelenő invazív növényfajok (magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), selyemkóró (*Asclepia syriaca*), bálványfa (*Ailanthus altissima*) irtása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Javasolt előírások:

GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolható gyeppé alakítás, területegységre vetítve kevesebb mennyiségű állat tartása.

SZ67 Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Nem szükségesek.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységen félextenzív állattartás történik, ami állattartási szempontból kedvező. A területegységre jutó állatok száma magas, így a terület erősen degradálódott. Az ennek hatására megjelenő invazív növényfajok irtása mindenképpen szükséges.

3.2.1.8. Szántók

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása:

Szántóföldi művelés alatt álló mezőgazdasági területek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

OB – Jellegtelen üde gyepek

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

-

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tundralúd/vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), nyári lúd (*Anser anser*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), üstökösgém

(*Ardeola ralloides*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), daru (*Grus grus*), haris (*Crex crex*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), barna kánya (*Milvus migrans*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), kék vércse (*Falco vespertinus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:
Alauda arvensis

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- Javasolható a növényvédőszeres csökkentése.
- Tápanyag-utánpótlás során műtrágya helyett szerves trágya használata.
- Javasolható a gyepesedett területek művelési ágának váltása rét/legelővé.
- A szántókon megjelenő fajok (ludak, gémelek, gólyák, partimadarak, ragadozók) igényeinek megfelelően fontos a kemikáliák használatának csökkentése.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Javasolt előírások:

- SZ01 Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
- SZ04 Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
- SZ09 A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
- SZ13 Szántóföldön trágyaszarvas (trágya deponálás) nem alakítható ki.
- SZ19 Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
- SZ20 Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Természetvédelmi szempontból előnyös lenne a tervezési területen a szántó művelésű területek gyepé alakítása.

SZ52 Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.

SZ53 Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.

SZ55 Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Nem szükségesek.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

A szántóföldi művelés során felhasznált kemikáliák jelentős természetvédelmi kockázatot jelentenek elsősorban a vizes élőhelyek minősége és az ott előforduló fajokra vonatkozóan. Fontos az önkéntesen vállalható javaslatok betartása a jelölőfajok és az érintkező élőhelyek állapotának fenntartása és javítása céljából.

3.2.1.9. Beépített terület

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Vizes élőhelyek

A halastavakon a nyílt vízfelület fenntartása céljából az időnkénti élőhelyrehabilitáció javasolható. Ez a halgazdálkodás szempontjából is fontos.

A természetes víztestek (berkek) esetében ha a területre kijelöléskor jellemző állapot már jelentős mértékben megváltozott, ami a jelölő fajok életfeltételeit nem biztosítja, akkor megfelelő hatásbecslés után az élőhelyrehabilitáció végrehajtható.

Korábban, a Balaton vízszintszabályozása előtt vízhatásnak jelentős mértékben kitett, illetve elárasztott, mára degradálódott területeken élőhelyrekonstrukció (elárasztás) javasolható. Ilyen potenciális helyek a Lelli-berek keleti része, a Pogányvölgyi rétek északi, északnyugati területei.

Gyepek

A gyepek esetében fontos az invazív növényfajoktól, mint az aranyvessző (*Solidago* spp.) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), valamint a cserjéktől és más fásszárúaktól való megtisztítás.

A nedves gyepek esetében a vízgazdálkodását úgy kell fejleszteni, hogy a nedves gyepek rendszeres vízellátása megoldható legyen. A fejlesztések tervezése során figyelembe kell venni a klímaváltozás prognosztizálható hatásait, ezért már a jelenben, de a jövőben is fontos a szerepe a vízvisszatartásnak.

Fás élőhelyek

Mind az üzemtervezett erdők, mind az egyéb fás élőhelyek (fás ligetek, cserjések, fasorok) esetében fontos az invazív fafajok (amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása, illetve lehetőség szerint eliminálása. A felújítások mindenképpen őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajokkal történjenek. Az erdők esetében fontos követelmény még az elegyesség.

Javasolt az őshonos fafajú fasorok létrehozása, illetve a jegenyenyár (*Populus nigra* cv. *Italica*) fasorok felújítása és létrehozása.

Szántók

A szántók esetében hasznos lenne a gyepké alakítás, a rét/legelő művelési ágba történő váltás.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Általános, több fajra vonatkozó intézkedések:

- A teljes tervezési területen tilos a vízivad vadászata.
- A halastavi kárókatonagyérítés során ügyelni kell más madárfajok kíméletére.
- A teljes tervezési területen tilos a nem őshonos állat- és növényfajok betelepítése.
- Fontos a vaddisznó, az emlős ragadozók, mint (pl. róka, borz), a kóbor kutya és macska, a patkány, a szárnyas predátorok (pl. dolmányos varjú, szarka) állományának alacsony szinten való tartása.
- A fészkelő szigetek fenntartása, a fészkelőhelyek védelme kiemelt fontosságú a védett és fokozottan védett madárfajok szempontjából!
- A gátak és töltések kaszálása során a korona alatt a rézsűk kaszálása márc. 1 és júl. 15. között nem javasolható, mivel ezek récék és egyéb fajok potenciális fészkelőhelyei.
- Odúk és költőládák kihelyezés javasolható.

Fajspecifikus intézkedések (fajok, fajcsoportok szerint):

A tundralúd/vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), nyári lúd (*Anser anser*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*) vonuló és telelőállományai:

Az éjszakázóhelyeken (KE-1, halastavak, berkek) ügyelni kell a zavartalanságra, más vadfajok éjszakai vadászata okt.-febr. között a kezelési egységtől legalább 500 m-re javasolható.

A nappali táplálkozó helyen a zavartalanság biztosítása szintén fontos. A tervezési terület gyepterületein (KE-3, KE-4) a vadlúdriasztás és vadlúdvadászat nem engedélyezhető.

A tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), bőjti réce (*Anas querquedula*), batrátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*) vonuló és telelőállományai:

A pihenő és táplálkozóhelyek (KE-1, halastavak, berkek) zavartalanságának biztosítása. A vonulási és telelési időszakban (szept.-febr.) a halastórendszereken a halastavak legalább 1/3-án legyen nyílt vízfelület. A berkekben a vonulási és telelési időszakban legyen nyílt vízfelület.

A nyári lúd (*Anser anser*), cigányréce (*Aythya nyroca*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*) költőállományai:

A költőhelyeken (KE-1, halastavak, berkek) biztosítani kell a megfelelő zavartalanságot. Fontos a drasztikus vízszintváltozás elkerülése a költési időszakban (márc.-júl.). Ebben az időszakban mind a nagymértékű vízszintemelkedés, mind a vízszintcsökkenés, vagy esetleges kiszáradás káros. Utóbbi a predációs nyomás növekedéséhez is vezethet. A vízgazdálkodás során fontos a szélsőségek elkerülése, illetve a vízviisszatartással történő felkészülés a hosszan tartó aszályos időszakokra.

A bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), üstökösgém (*Ardeola ralloides*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) költőállományai:

A költőhelyeken (KE-1, halastavak, berkek, KE-2 nádasok) biztosítani kell a megfelelő zavartalanságot. Fontos a drasztikus vízszintváltozás elkerülése a költési időszakban (ápr.-jún.). A bölömbika és törpegém számára a halastavi, berki nádasok; a nagy kócsag, vörös gém, kanalasgém és bakcsó számára a megfelelően nagy kiterjedésű avas (több éves) nádasok; kis kócsag, üstökösgém és kis kárókatona számára a vízben álló bokorfüzes nádas megléte szükséges. A megfelelő vízszint tartása az emlős predátorok távoltartása miatt fontos.

A bölömbika (*Botaurus stellaris*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), batla (*Plegadis falcinellus*), daru (*Grus grus*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) gyülekező állományai:

Fontos a táplálkozó helyek, a halastavak, berkek (KE-1) és a nedves gyepek (KE-3) zavartalanságának védelme.

A gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*) vonuló állományai:

Fontos a táplálkozó helyek, a halastavak, berkek (KE-1), a nedves gyepek (KE-3) és vízállásos időszakban a szántók (KE-8) zavartalanságának védelme. A tervezési terület ezen részein a riasztás és vadászat nem engedélyezhető. A gyepek esetében fontos a legeltetés fenntartása. A szántók esetében pedig javasolt a növényvédőszeres és a műtrágya használatának csökkentése, mivel ezen kemikáliák a táplálkozó madarakra nézve károsak lehetnek.

A haris (*Crex crex*) költőállománya:

A faj szempontjából fontos a nedves gyepek (KE-3) fenntartása, illetve ezen élőhelyek vízellátásának biztosítása. A kaszálók esetében fontos a kaszálás előtt a revírek felmérése és a megfelelő védőzóna kijelölése. A kaszálás időpontjának a fészkelés utánra (június 20.) való halasztása javasolt. Kímélő kaszálási technikák alkalmazása ajánlott: csak nappali kaszálás,

kiszorító kaszálás, vadriasztólánc használata, megfelelő vágásmagasság alkalmazása (>10 cm), bűvósávok meghagyása.

A jégmadár (*Alcedo atthis*) állománya:

Költőhelyei a vízparti gátak, töltések partfalai, melyeknek fennmaradását biztosítani kell. Az Irmapusztai-halastavakon az 1990-es évek közepén sikeresen telepítették meg speciális mesterséges költőládával.

A küszvágó csér (*Sterna hirundo*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*) költőállománya:

Mindhárom faj költőhelyei a halastavak, berkek (KE-1). Védelmüket a megfelelő vízszint tartásával lehet biztosítani, ami a szőrmés predátorok elleni védelmet is jelenti.

A küszvágó csér országos jelentőségű költőhelye az Irmapusztai-halastavak 2-es, illetve a 9-es tavak szigetein található. A szigetek védelme, rendszeres karbantartása, azaz a csupasz felszín és a partvédelem hullámvész ellen való biztosítása kulcsfontosságú a faj védelme szempontjából. Az időszakosan elszaporodó patkányok ellen megfelelő módszerrel időben fell kell lépni. Korábbi szakirodalmi adatok alapján a Nagyberekben és a Fonyódi-halastavakon is fészkel kis számban. Ezeken a területeken mesterséges költőszigetek létrehozásával nagy valószínűséggel újra megtelepíthető lenne.

A fattyúszerkő és a kormos szerkő a Nagyberekben jellemzően vízínövényzetre építik fészkeiket. Mesterséges fészkelőhelyek biztosítása e két faj esetében is javasolható.

A kékbegy (*Luscinia svecica*), fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*) költőállománya:

Mindhárom faj élőhelyei a halastavak, berkek (KE-1) és a nagy kiterjedésű nádasok (KE-2), melyek védelme és fenntartása fontos. A nádgazdálkodás során az egyes szezonokban megfelelően nagy kiterjedésű, több éve aratatlan területeket kell fenntartani.

Az erdei pacsirta (*Lullula arborea*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*) költőállománya, a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) vonuló állománya:

Ezen mezei fajok szempontjából a gyepek (KE-3, KE-4) fenntartása, illetve a nyílt, nem zárt ligetes, cserjés (KE-5) élőhelyfoltok fenntartása fontos.

A lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) költőállománya:

Elsősorban száraz, félszáraz gyepek (KE-3) az élőhelyei, de erdei vágásterületeken és tisztásokon is költ. A tervezési területen a száraz, félszáraz gyepek fenntartása (pl. legeltetéssel) jelenti a legfőbb fajvédelmi tevékenységet.

A szalakóta (*Coracias garrulus*):

A gyepekhez, legelőkhöz, kaszálókhöz (KE-3, KE-4) kötődik. Élőhelyének fenntartásában nagy szerepe van a legeltetésnek. A fajvédelem, a megtelepedés mesterséges odúk kihelyezésével elősegíthető.

A hamvas küllő (*Picus canus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) állománya:

Ezen fajok a fás növénytársulásokhoz: az erdőkhöz (KE-6) és a fás ligetekhez, erdőfoltokhoz (KE-5) kötődnek. Nagy jelentősége van az idős fáknak, állományoknak és ezzel együtt a holt fáknak, amelyek mind költő-, mind táplálkozó helyek is egyben.

A darázsölvy (*Pernis apivorus*), barna kánya (*Milvus migrans*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kígyászölvy (*Circaetus gallicus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), halászsas (*Pandion*

haliaetus), kék vércse (*Falco vespertinus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*) gyülekező állománya:

A gyülekező ragadozó madarak táplálkozó helyei elsősorban a gyepek (KE-3, KE-4), illetve a halastavak, berkek (KE-1). Ezek védelme, a zavartalanság fenntartása fontos e fajok számára. Kiemelten fontos az áramhálózat madárbarát kialakítása.

A barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*) költőállománya:

A két talajon fészkelő ragadozómadár-fajnak az elsődleges költőhelyei a halastavak, berkek nádasai (KE-1) és a nagy kiterjedésű nádasok (KE-2), melyek védelme és fenntartása fontos. A nádgazdálkodás során az egyes szezonokban megfelelő kiterjedésű területeket kell fenntartani. A táplálkozóhelyek a vizes élőhelyek (KE-1) mellett a gyepek (KE-3, KE-4), illetve a szántók (KE-8). Utóbbi területeken időkénti költése is előfordulhat.

A rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*) költőállománya:

Mindkét faj általában idős fákon költ, ezért az erdők (KE-6) és az erdőfoltok, fás ligetek (KE-5) védelme, illetve a fészkek környezetének háborítatlansága az egyik legfontosabb védelmi tevékenység. Mindezt védőzónák kialakításával, termelési és munkavégzési korlátozások alkalmazásával szükséges megvalósítani. A rétisas táplálkozó helyei elsősorban a vizes élőhelyek (KE-1), míg a fekete gólya a nedves gyepeken (KE-3) fordul elő gyakrabban. Mindkét élőhely fenntartásában a megfelelő vízgazdálkodás a kulcskérdés. A fajvédelem mesterséges fészkek építésével is elősegíthető.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A madarak kutatása, illetve monitorozása fajonként, illetve fajcsoportonként eltérő módszertant igényel. A jelölő- és egyéb fontos fajokra vonatkozóan az alábbi módszerek ajánlhatók.

Parti madarak:

Tavasszal és ősszel vonulási időszakban, időszakonként legalább kétszeri megfigyelés a potenciális gyülekezőhelyeken (leeresztett halastavak, berkek, nedves gyepek).

Haris (*Crex crex*):

Költési időszakban a revírek felmérése hang alapján a nedves gyepeken.

Récék:

- Fészkelőállomány-felmérés a párba állás (ápr.-máj.) és fiókanevelés (jún.-júl.) időszakában, legalább 2-2 alkalommal történő számlálással a halastavakon és berkekben.
- Vonuló- és telelőállomány felmérése: szinkronszámlálás aug.-ápr. között legalább havonta a halastavakon és berkekben.

Vadludak:

- Fészkelőállomány-felmérés során a fiókákat vezető családok számlálása ápr.-jún. között a halastavakon és berkekben. A fiókaszárok meghatározása heti szinten ajánlott, amiből a predációs nyomás is nyomon követhető, ezáltal a ragadozógyérítés fokozása előírható.
- Vonuló- és telelőállomány felmérése az éjszakázó helyeken hajnali húzáskor történő számlálással nov.-jan. között havonta legalább egyszer, illetve kiegészítő jelleggel nappal a táplálkozó helyeken a csapatok számlálása.

Gémfélék, kis kárókatona:

- Ezen telepesen fészkelő fajok állományát légifelvétel alapján történő fészekszámlálással lehet felmérni. A pontos felméréshez közvetlen számlálás és/vagy drónos számlálás szükséges.

Ragadozó madarak:

- Téli fészektérképezés, téli szinkronszámlálás.
- Költési időszakban a fészkelő helyeken megfigyelés, fészkelő párok száma és a költési siker meghatározása.

Énekesmadarak:

Mintavételezéses módszerekkel nagyobb területeken (erdők, nagy kiterjedésű nádasok) pontszámlálás, nádas és egyéb szegélyek élőhelyeken vonaltranszekt mentén történő felmérés.

A fenti módszerek monitoring rendszerű alkalmazásával, azaz rendszeres évenkénti megismétlésével hosszabb távon (10 évente) trendelemzés is elvégezhető. Ezáltal az egyes élőhelyek (kezelési egységek) állapota és állapotváltozása, a kezelések, illetve a környezeti paraméterek hatása is értékelhető. Mindez pedig a szükséges természetvédelmi és természetvédelmi célú gazdálkodási beavatkozások tervezésének alapja. Fontos a kezelések hatásának ugyanilyen rendszerben történő visszacsatolása, illetve szükség esetén a tervezés és a kezelés módosítása.

3.2.5. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)

Térkép

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A fenntartási terv éppen a 2020-2021-es átmeneti időszakban készült, amikor az előző időszak programjai kifutóban vannak, a következő időszak (2021-2027) programjai pedig tervezés, illetve egyeztetés alatt. Ennek megfelelően nehéz előre konkrét lehetőségeket bemutatni, inkább csak a korábbi időszak alapján próbáljuk a várható lehetőségeket felvázolni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Eddigi mezőgazdasági támogatások:

VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés

VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása

VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

VP4-4.4.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése

VP4-13.2.1.-16 Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken

A tervezéskor is elérhető erdészeti támogatások:

VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezési területen fontos a jelenleg is jól működő halgazdálkodás jövőbeni támogatása.

A vizes élőhelyek és a nedves gyepek fenntartása, továbbá a klímaváltozásra való felkészülés érdekében nagy jelentősége lenne a helyi szintű vízgazdálkodás fejlesztésének.

A gyepterületek kezelése szempontjából fontos lenne az állatállomány (szarvasmarha, birka) fejlesztése. Javasolható az őshonos haszonállatfajták tartása.

3.3.2. Pályázati források

A tervezési területen megvalósult pályázatok:

KEHOP-4.1.0-15-2016-00026 Élőhely-védelem, és helyreállítás a Kis-Balaton medence és a Nyugat-Külső-Somogy kistájakon, ezen belül a tervezési területre vonatkozóan a Látrányi Pusztá gyeprekonstrukció és az Ordacsehi berek rekonstrukció valósult meg.

KEHOP-4.1.0-15-2016-00056 Vizes élőhely-rekonstrukciók a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Somogy- és Zala megyei területein, ezen belül a tervezési területre vonatkozóan a Somogyszentpáli rétek vízelvezető és szabályzó rendszerének rekonstrukciója és a Pogányvölgyi rétek vizes rekonstrukciója valósult meg.

KEHOP-4.1.0-15-2016-00086 A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén Natura 2000 területeket bemutató hálózat kialakítása infrastruktúra-fejlesztéssel, melynek keretében a „Natura 2000 fogadókapu” jött létre Ordacsehiben.

SH/4/12 (Svájci Alap) Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein, melynek keretében a tervezési terület is felmérésre került.

A tervezéskor is elérhető pályázatok:

KEHOP-1.1.0-15 - Vízgazdálkodással és az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatos tervezés, informatikai és monitoring fejlesztés;

KEHOP-1.3.0-15 - Fenntartható vízgazdálkodás infrastrukturális feltételeinek javítása.

A fajvédelmet jól szolgáló EU-s LIFE pályázatok is elérhetők.

A jövőben várható pályázatok:

A 2021-2027 időszakban a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz) öt prioritása közül a 3. Környezet- és természetvédelem alatt várhatóak a természetvédelmi pályázatok. A program társadalmi egyeztetésének anyagában a következők olvashatók, melyek jól illeszkednek jelen fenntartási terv kezelési javaslataihoz:

„Önállóan támogatható tevékenységek - A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzéséhez és kezeléséhez szükséges ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése (élőhely-helyreállítás, kezelési infrastruktúra):

- *Kedvezőtlen, leromlott állapotú természeti területek vagy erősen átalakított élőhelyek helyreállítása; új élőhelyek kialakítása roncsolt területeken;*
- *Idegenhonos inváziós növény- és állatfajok állományainak szabályozása, visszaszorítása;*
- *A természetes élőhelyek eltűnését veszélyeztető szukcessziós folyamatok (pl. vizes élőhelyek feltöltődése, nyílt gyepek élőhelyek becserjésedése) szabályozását célzó beavatkozások;*
- *A vízellátástól függő természetes élőhelyek vízháztartásának javítását célzó beavatkozások (pl. vízvisszatartást célzó műtárgyak építése, felújítása, használaton kívüli lecsapoló árkok és csatornák megszüntetése);*
- *A vízellátástól függő természetes élőhelyek tápláló vizének minőségi javítását célzó beruházások;*
- *Fajmegőrzési célú élőhely-fejlesztési beavatkozások (pl. költő-, ill. szaporodó helyek kialakítása)”*

3.3.3. Egyéb

A természetvédelmben fontos szerepe van a lakosság, a tulajdonsok és gazdálkodók szemléletformálásának. Ennek következő lépcsője, amikor már a természetvédelmi munkába mindegyik csoport bevonható. A lakosság és a természetvédelmi civil szervezetek felmérési, élőhely- és fajvédelmi munkában tudnak részt venni, a tulajdonsok és gazdálkodók pedig a javasolt tevékenységeket végezhetik el.